الحآقة سُورة ގެ މާނަ

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

سُورة الحآقة | އާޔަތުގެ ޢަދަދު (٥٢)

ٱلْحَآقَّةُ ﴿١﴾ مَا ٱلْحَآقَّةُ ﴿٢﴾ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا ٱلْحَآقَّةُ ﴿٣﴾ كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌۢ بِٱلْقَارِعَةِ ﴿٤﴾ فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهْلِكُوا۟ بِٱلطَّاغِيَةِ ﴿٥﴾ وَأَمَّا عَادٌ فَأُهْلِكُوا۟ بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ ﴿٦﴾ سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَٰنِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا فَتَرَى ٱلْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَىٰ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ ﴿٧﴾ فَهَلْ تَرَىٰ لَهُم مِّنۢ بَاقِيَةٍ ﴿٨﴾ وَجَآءَ فِرْعَوْنُ وَمَن قَبْلَهُۥ وَٱلْمُؤْتَفِكَٰتُ بِٱلْخَاطِئَةِ ﴿٩﴾ فَعَصَوْا۟ رَسُولَ رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخْذَةً رَّابِيَةً ﴿١٠﴾

ތަފްސީރު

ٱلْحَآقَّةُ ﴿١﴾= قِيَامَة ދުވަސް : الله ގެ ދީނާ އިދިކޮޅަށް بَاطِلُ އަރައިގަންނަމުންދިޔަ ކަމުގެ ގަދަވެގެންނެތިދާނޭ: ނުވަތަ
އައުން ޔަޤީން ވެގެންވާ قِيَامَة ދުވަސް: ނުވަތަ حَقُّ ތަޙްޤީޤުވާ قِيَامَة ދުވަސް: مَا ٱلْحَآقَّةُ ﴿٢﴾ = ٱلْحَآقَّة އަކީ ކިޔުން قِيَامَة
ދުވަހަކީ ކޮންފަދަ ދުވަހެއް ހެއްޔެވެ؟ وَمَآ أَدْرَىٰكَ = އަދި ކަލޭގެފާނަށް އަންގައި ދެއްވީ ކޮން އެއްޗެއް ހެއްޔެވެ؟ مَا ٱلْحَآقَّةُ
﴿٣﴾ = ٱلْحَآقَّة އަކީ ކިޔުން قِيَامَة ދުވަހަކީ ކޮންފަދަ ދުވަހެއްކަން؟ كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ = ثَمُودُ ޤައުމުގެމީހުންނާއި عَادُ
ޤައުމުގެމީހުން ތަކުޛީބުކުރިއެވެ. بِٱلْقَارِعَةِ ﴿٤﴾ = قَارِعَة އަކީ ކިޔުން قِيَامَة ދުވަސް (قَارِعَة އަކީ ބިރުން ތަޅުތަޅު
ކުރުވަނިވި އެއްޗެއްކަމެވެ.) فَأَمَّا ثَمُودُ = ފަހެ ثَمُودُ ޤައުމުގެމީހުން ދެންނަމަވެ. فَأُهْلِكُوا = ފަހެ އެމީހުން ހަލާކުކުރެވުނެވެ.
بِٱلطَّاغِيَةِ ﴿٥﴾ = طَاغِيَة އަކީ ކިޔުން ގަދަ އަޑުވެރިވި ސައިޙާން وَأَمَّا عَادٌ = އަދި عَادُ ޤައުމުގެމީހުން ދެންނަމަވެ.
فَأُهْلِكُوا = އެމީހުން ހަލާކުކުރެވުނެވެ. بِرِيحٍ صَرْصَرٍ = ފިނިކަން ގަދަވަޔަކުން ނުވަތަ އަޑުގަދަވާވައި އަދި ވަޔަކުން.
عَاتِيَةٍ ﴿٦﴾ = ހަމައި ގަދަވެގެންވާ ބިރުވެރި ފަހަނައަޅާގޮސްފައިވާ سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ = އެމީހުންގެމައްޗަށް
އެވައި ފޮނުއްވިއެވެ. سَبْعَ لَيَالٍ = ހަތްރޭގަނޑު وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ = އަދި އަށްދުވަހާ. حُسُومًا = ގުޅިގެން
ވިހިވިއިގެން فَتَرَى ٱلْقَوْمَ فِيهَا = އެދުވަސްތަކުގައި އެމީހުން ކަލޭގެފާނު ދެކެވޭނީ ގަސްތަކާ ވާނޭހެއެވެ. صَرْعَىٰ =
މަރުވެ ތަންތަނުގައި ވެއްޓިފައިވާ كَأَنَّهُمْ = އެމީހުން ކޮންފަދައެއްހެއްޔެވެ؟ أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ ﴿٧﴾= ކަރުހު ދިރުގެ ފޮތިގަނޑާ
ބޭނުންކުރެވޭ ފަދައެވެ. فَهَلْ تَرَىٰ لَهُمْ = ފަހެ ކަލޭގެފާނަށް އެމީހުންގެތެރެއިން ދުނިޔޭގައި ބާކީވެސް އެއްޗެއް ފެނެއްހެއްޔެވެ؟ مِّنْ بَاقِيَةٍ
﴿٨﴾ = (ދެމިހުރި ބާކީވި އެއްވެސް). وَجَآءَ فِرْعَوْنُ = އަދި فِرْعَوْن އައެވެ. وَمَنْ قَبْلَهُ = އަދި އޭގެ

ކުރީގެމީހުންނާއި وَٱلْمُؤْتَفِكَٰتُ = އަދި لُوْط قَوْمُ ގެ މީހުންނާއި بِٱلْخَاطِئَةِ ﴿٩﴾ = ކުށްތަކާއިގެން. فَعَصَوْا =
ފަހެ އެ އެންމެންވެސް ނުކިޔަމަންތެރިވިއެވެ. رَسُولَ رَبِّهِمْ = އެމީހުންގެ رَبُّ ގެ ރަސޫލާއަށް فَأَخَذَهُمْ = ދެންފަހެ އެކަލާނގެ
އެމީހުން ހިފެއްވިއެވެ. أَخْذَةً رَّابِيَةً ﴿١٠﴾ = ގަދަފަދަވެގެންވާ އިތުރު ހިފެހެއްޓެވުމަކުން.

إِجْمَالِي މާނަ

(١) ٱلْحَآقَّة މި لَفْظُ ގެމާނަ އަކީ قِيَامَة ދުވަހެވެ. قِيَامَة ދުވަހަށް މިނަމާކިޔެވެ. އެއީ އެދުވަހުގެ އަހުވާލު وَاقِعَة ވާކަމާއި ގުޅިގެން ހިނގައިދާ ކަންތައްތަކެވެ. ٱلْحَآقَّة ގެ އެއްމާނައަކީ އަދުން حَقُّ ވެގެންވާ قِيَامَة ދުވަހެވެ. އަނެއްމާނައަކީ الله ގެ ދީނާއި ދިފާޢަށް بَاطِلُ އަރައިދެންނެވުމާ ދަށުން ގަދަވެގެން ދަތުރުވެއެވެ. އަދި މިނޫން މާނަތައްވެސް عِلْمُ ވެރިން ބަޔާންކޮށްފައި ވެއެވެ.

(٢) ٱلْحَآقَّةُ އަކީ ކޮންއެއްޗެއްތޯއެވެ.

(٣) އަދި ٱلْحَآقَّة އެވެ. ނަންކިޔެން قِيَامَة ދުވަސް އެއީ ކޮން އެއްޗެއްކަން ކަލޭގެފާނަށް އަންގައިދިނީ ކޮންއެއްޗެއްތޯއެވެ؟

(٤) ثَمُودُ ބަޔަކުމީހުންނާއި عَادُ ބަޔަކުމީހުން قَارِعَة އެވެ ކިޔުން قِيَامَة ދުވަސް ދޮގުކުރީއެވެ. (قَارِعَة އަކީ ބިރުން ތުރުތުރު އަޅުވައިލާއެއްޗެވެ.) ثَمُودُ ބަޔަކީ މީހުންނަކީ އެބަޔަކީ ގޮތަށް މާތް الله ސުބްޙާނަހޫ ފޮނުއްވި صَالِحُ ގެފާނު ރަސޫލުކަމާއިގެން ފޮނުއްވި މީހުންނެވެ. އަދި عَادُ ބަޔަކީ މީހުންނަކީ އެބަޔަކީ ގޮތަށް މާތް الله ސުބްޙާނަހޫ ފޮނުއްވި هُوْد ގެފާނު ރަސޫލުކަމާއިގެން ފޮނުއްވި މީހުންނެވެ. قَارِعَة އަކީ ބިރުކަޅައިގަންނަވަރަށް ބިރުވެރި قِيَامَة ދުވަހެވެ. ކަލޭ އެބުނީ ދަރަށްމުގެ މީހުންވެސް އެދުވަސް ދޮގުކުރިއެވެ.

(٥) ފަހެ ثَمُودُ ބަޔަކުމީހުން އަޅުގަދަކަމުން ހައްދު ފަހަނައަޅައިގެންވާ ގަދަ އަޑު ފަތުރާ ގަރުކަމުން ހަލާކުވެގެން ދިޔައީއެވެ.

(٦) އަދި عَادُ ބަޔަކުމީހުން ދަންނަވައެވެ. ފިނިކަމުގެދަވަރުކަން ނުވަތަ އަޅުކަށާ ފަސް އަޅި ވަރުގަދަކަން އެމީހުން ހަލާކުވެވުނެވެ.

(٧) ގޮތްތެރި ވިރިވިރިގެން ހަތްރޭ އަށްދުވަސް ވާފަދަ އެމީހުންގެމައްޗަށް އެވައިދުވުއްވީއެވެ. ކަލޭގެފާނު އެމީހުން ދުވަފަޅެއްގެ ގަސްތަކާ މަދުވާ ބަދުބާޑު ވަންޏަކަށް ވެގެންވާ ކަމެއްވެއެވެ؟ އެމީހުން ކަންތައްތަކާ ނުހިނގާ ގޮސްފައިވާ ބޮޑުބަނޑު ކަމަކަށް ފެނިވަޑައިގަތީއެވެ.

(٨) ފަހެ (މަދުރީތީ) ބާކީހުރި އެކަކުވެސް އެމީހުންގެ ތެރެއިން ކަލޭގެފާނަށް ފެނިވޭތޯ އިގެންނަވައިތޯއެވެ؟ އެބަހީ ފެނިވަޑައި ނުގަންނަވާނެއެވެ. އެންމެން މަރުވެ ނިމިގެން ދިޔައެވެ.

(٩) އަދި فِرْعَوْن އާއި އަދި އޭގެ ކުރީގެ މީހުންނާއި އަދި لُوْط قَوْمُ ގެ މީހުންނާއި މިމީސްމީހުން ކުށްތަކާއިގެން އައެވެ.. އެބަހީ އެމީހުންވެސް الله އަށް ކުފުރުކުރިއެވެ.

(١٠) ފަހެ އެ އެންމެންވެސް އެމީހުންގެ رَبُّ ގެ ރަސޫލާއަށް ނުކިޔަމަންތެރިވިއެވެ. ނުކިޔަމަންތެރިވެ ހަދާކަމުގައިވިއެވެ. ދެންފަހެ ގަދަފަދަވެގެންވާ އިތުރު ހިފެހެއްޓެވުމަކުން އެކަލާނގެ އެމީހުން ހިފެއްވިއެވެ. ހަލާކު ކުރައްވައިފިއެވެ.

إِنَّا لَمَّا طَغَا ٱلْمَآءُ حَمَلْنَٰكُمْ فِى ٱلْجَارِيَةِ ﴿١١﴾ لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيَهَآ أُذُنٌ وَٰعِيَةٌ ﴿١٢﴾ فَإِذَا نُفِخَ فِى ٱلصُّورِ نَفْخَةٌ وَٰحِدَةٌ ﴿١٣﴾
وَحُمِلَتِ ٱلْأَرْضُ وَٱلْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَٰحِدَةً ﴿١٤﴾ فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ ٱلْوَاقِعَةُ ﴿١٥﴾ وَٱنشَقَّتِ ٱلسَّمَآءُ فَهِىَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ ﴿١٦﴾ وَٱلْمَلَكُ
عَلَىٰٓ أَرْجَآئِهَا ۚ وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَٰنِيَةٌ ﴿١٧﴾ يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَىٰ مِنكُمْ خَافِيَةٌ ﴿١٨﴾ فَأَمَّا مَنْ أُوتِىَ كِتَٰبَهُۥ
بِيَمِينِهِۦ فَيَقُولُ هَآؤُمُ ٱقْرَءُوا۟ كِتَٰبِيَهْ ﴿١٩﴾ إِنِّى ظَنَنتُ أَنِّى مُلَٰقٍ حِسَابِيَهْ ﴿٢٠﴾

ލަފްޒީ

إِنَّا = ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ لَمَّا طَغَا ٱلْمَآءُ = ފެންގަނޑު ބޮޑުވެ އުފުލިގަތްހިނދުން حَمَلْنَٰكُمْ =
ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކަލޭމެން އުފުއްލެވީމެވެ. فِى ٱلْجَارِيَةِ ﴿١١﴾ = ފެންގަމަތީގައި ދުވާއުޅޭގައި (ނަބީއްގެ ބޯޓުގައި) لِنَجْعَلَهَا
لَكُمْ = އެކަންތައްތަށް ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކަލޭމެނަށް ހެއްދެވުމަށްޓަކައެވެ. تَذْكِرَةً = ނަސޭހަތަކާއި وَعْظُ އާއި عِبْرَةُ އަކަށް
وَتَعِيَهَآ = އަދި އެތަކެތި އަހައި ވިސްނުމަށްޓަކައެވެ. أُذُنٌ وَٰعِيَةٌ ﴿١٢﴾ = އަހައިގެން ވިސްނާނެ ކަންފަތަކުން. فَإِذَا نُفِخَ
= ފުމެލެވިއްޖެއްޔާ فِى ٱلصُّورِ = ޞޫރުގައި نَفْخَةٌ وَٰحِدَةٌ ﴿١٣﴾ = އެއްފު ފުމެއްލެވުމެއް وَحُمِلَتِ ٱلْأَرْضُ
وَٱلْجِبَالُ = އަދި ބިންގަނޑާއި އަދި ފަރުބަދަތައް އުފުއްލެވި فَدُكَّتَا = އަދި އެދެއްޗަށް އެކީ ތަޅައިލެވި ފުނޑި
(ހެދިހުޅިވެ.) دَكَّةً وَٰحِدَةً ﴿١٤﴾ = އެއްފަހަރު ތެޅުމަކުން فَيَوْمَئِذٍ = ދެންފަހު އެދުވަހުން وَقَعَتِ ٱلْوَاقِعَةُ ﴿١٥﴾
ޤިޔާމަތް ވާއިރު ވީއެވެ. وَٱنشَقَّتِ ٱلسَّمَآءُ = އަދި އުޑު ފަޅަފަޅައިގެންދާނެތެވެ فَهِىَ يَوْمَئِذٍ = އަދި އެއުޑު އެދުވަހުން
ވާހުރީ وَاهِيَةٌ ﴿١٦﴾ ދެރަވެ ހަލުއިކޮށް ފެތެންދެވެ. وَٱلْمَلَكُ = އަދި މަލާއިކަތް ބައެކުން (ވާހުއްޓެވެ.) عَلَىٰٓ أَرْجَآئِهَا =
އެ އުޑުގެ ފަރާތް ފަރާތްގައި وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ = އަދި ކަލޭގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ رب ގެ عرش ފުރާ އުފުއްލަވާނެއެވެ. فَوْقَهُمْ
يَوْمَئِذٍ އެދުވަހުން އެމީހުންގެ މަތީގައި ثَمَٰنِيَةٌ ﴿١٧﴾ = އަށް މަލާއިކަތުބޭކަލުން (މަލާއިކަތުބޭކަލުންގެ އަށްސަފެއް)
يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ އެދުވަހުން ތިޔަބައިމީހުން (އެކަލާނގެ ހަޟްރަތަށް) ހުށަހެޅޭނެތެވެ. لَا تَخْفَىٰ مِنكُمْ =
އެކަލާނގެއަށް ތިޔަބައިމީހުންގެ (ޢަމަލުތަކުގެ ތެރެއިން) ވަންހަނާ ނުވާނެއެވެ. خَافِيَةٌ ﴿١٨﴾ = އެއްވެސް ސިއްރެއް –
ނުވަތަ އެއްވެސް ޢަމަލެއް . فَأَمَّا = ފަހެ ދެންނަމަވެ. مَنْ أُوتِىَ كِتَٰبَهُۥ = އޭނާގެ ފޮތް ކަނާތުއަތުގައި بِيَمِينِهِۦ =
އޭނާގެ ކަނާތުއަތުން فَيَقُولُ هَآؤُمُ = ފަހެ އޭނާ ބުނާނެއެވެ. ކަލޭމެން އަންނާށެވެ. ٱقْرَءُوا۟ كِتَٰبِيَهْ ﴿١٩﴾ = ކަލޭމެން
އަހުރެންގެ ފޮތް ކިޔާށެވެ. إِنِّى ظَنَنتُ = ހަމަކަށަވަރުން އަހުރެން ޔަޤީންކޮށްގެންވީމެވެ. أَنِّى مُلَٰقٍ =
ހަމަކަށަވަރުން އަހުރެން އަހުރެންގެ ޙިސާބާ ބައްދަލުވާނެކަމަށް حِسَابِيَهْ ﴿٢٠﴾ = އަހުރެންގެ ޙިސާބާއި

إِجْمَالِي މާނަ

(١١) އަދި ފެންގަނޑު ބޮޑުވެ އުފުލިގަތުމުން ފެންމަތީ ދުވާއިމީގައި (ނައްޓާލުގައި) ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކަލޭމެން އުފުއްލެވީމެވެ. އެބަޔާ ކަލޭމެންގެ ކާބަފައިން ކަމުގައިވި އެންމެން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ނާވުގައި ޗަރުވައި ސަލާމަތްކުރެއްވީމެވެ. އަދި ދުނިޔޭގެ ކާފިރުން غَرَق ކުރެއްވައި ހަލާކު ކުރެއްވީމެވެ.

(١٢) އެކަންތައްތައް ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކުރެއްވީ ކަލޭމެންނަށް وَعْظُ نَصِيْحَة އަކަށާއި ހަނދާންކޮށްދިނުމަށްކަމަށެވެ. އަދި ދަސްކޮށް ބަހައްޓާބޭނުކުރާ ކަންފަތްތަކާއި އަހައި ދަސްކޮށް ބަހައްޓާބޭނި ކުރުމަށްޓަކައެވެ.

(١٣) އަދި ސޫރަފުޅު އެއްފަހަރު ފުމެލެވިއްޖެއްޔާ

(١٤) އަދި ބިންގަނޑާއި ފަރުބަދަތަކުން އޭގެ ތާގަ ތަކުން ފުޅާވި އުފުލި އެއްޗެހި އެކައި ހަމައެކަށް ތިޖެހި ކުރިޔަށް ހަޑުވީ ފަޅުވަނޑު ތަޅާބަލައިގެން ދާދުވަހުން (ދަންނައެވެ.)

(١٥) އެދުވަހުން ދެން قِيَامَة ޤާއިމުވީއެވެ.

(١٦) އަދި އުޑު ފަޅަފަޅައިގެންދޭ (މަލާއިކަތް ބާކަޑުން ފައިބާވަޑައިގަތުމަށްޓަކައި) އުޑުގެ އެތަންތަނުން ހުޅުވިގެންދާނެއެވެ. އަދި އެދުވަހުން އެއުޑުވާނީ ބަލިކަށި ދެރަ ضَعِيف އެއްޗަކަށެވެ.

(١٧) އަދި މަލާއިކަތް ބާކަޑުން އުޑުގެ އެކިއެކި ފަރާތްތަކާއި ފަރާތްތަކުގައި ތަންތަނުގައި (الله ގެ އަމުރަށް ފުރުގެ އިންތިޒާރުގައި) ތިއްބަވާނެއެވެ. އަދި އެދުވަހުން ކަލޭގެފާނުގެ رَبُّ ގެ عَرْشِ ފުޅު އުފުއްލަވާނީ މަލާއިކަތް ބާކަޑުން ކުރެ އަށް ބާކަޑެކެވެ. ނުވަތަ މަލާއިކަތުބާކަޑުގެ އަށް ސަފެވެ.

(١٨) އަދި އެދުވަހުން ޙިސާބުކުރުމުގެ ރިސާލަތުގެ ގޮތުގެމަގުން الله ގެ ޙަޟްރަތަށް ޙިސާބުކުރުމަށް ހުށަހަޅާނެއެވެ. ޙިސާބުކުރުމުގެ އެއްވެސް ސިއްރެއް އަދި ފޮރުވިފައިވާ އަމަލުތަކެއް ފިއްލައިލެވިގެން އެކަމަކާމެދު ވަންހަނާވެގެންނުވެއެވެ.

(١٩) ފަހެ އެމީހެއްގެ އަމަލުތަކުގެ ފޮތް އެމީހެއްގެ ކަނާތްއަތުގައި ދެވިއްޖެ މީހާ ދަންނަވާނެއެވެ. ހާއާ އަހާ ދަންނަވާ ބަލައިލާށެވެ. ހާއާ ބަލާށެވެ. ކަލޭމެން މިފޮތް ކިޔައި ބަލައިލައްވާށެވެ. (އަދި އަހާ ބަލާށެވެ.)

(٢٠) (ދުނިޔޭގައި އަހުރެން އުޅުނީ) އަހުރެންގެ ޙިސާބުތަކާ ހިސާބާއި قِيَامَة ދުވަހުން އަހުރެންނާ ބައްދަލުވާނެކަމުގައި އަހުރެން ޔަޤީން ކުރީމެވެ.

فَهُوَ فِى عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ ﴿٢١﴾ فِى جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿٢٢﴾ قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ ﴿٢٣﴾ كُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ هَنِيٓـًٔۢا بِمَآ أَسْلَفْتُمْ فِى ٱلْأَيَّامِ ٱلْخَالِيَةِ ﴿٢٤﴾ وَأَمَّا
مَنْ أُوتِىَ كِتَٰبَهُۥ بِشِمَالِهِۦ فَيَقُولُ يَٰلَيْتَنِى لَمْ أُوتَ كِتَٰبِيَهْ ﴿٢٥﴾ وَلَمْ أَدْرِ مَا حِسَابِيَهْ ﴿٢٦﴾ يَٰلَيْتَهَا كَانَتِ ٱلْقَاضِيَةَ ﴿٢٧﴾ مَآ أَغْنَىٰ عَنِّى
مَالِيَهْ ۜ ﴿٢٨﴾ هَلَكَ عَنِّى سُلْطَٰنِيَهْ ﴿٢٩﴾ خُذُوهُ فَغُلُّوهُ ﴿٣٠﴾ ثُمَّ ٱلْجَحِيمَ صَلُّوهُ ﴿٣١﴾ ثُمَّ فِى سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَٱسْلُكُوهُ ﴿٣٢﴾
إِنَّهُۥ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ ٱلْعَظِيمِ ﴿٣٣﴾ وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلْمِسْكِينِ ﴿٣٤﴾ فَلَيْسَ لَهُ ٱلْيَوْمَ هَٰهُنَا حَمِيمٌ ﴿٣٥﴾

ލަފްޒީމާނަ

فَهُوَ = ފަހެ އޭނާ ވާނީ فِى عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ ﴿٢١﴾ = ރުހިވެ ހިތްހަމަޖެހިގެންވާ ދިރިއުޅުމެއްގައެވެ. فِى جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿٢٢﴾
= މަތިވެރިވެގެންވާ ސުވަރުގޭގައި قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ ﴿٢٣﴾ = އޭގެމޭވާތައް ގާތްވެގެންވާ كُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ = ކައިބޮއިން
ކައިބޮއި ހަމަކުރެވެ.! هَنِيٓـًٔا = ފަސޭހަކަމާއި ތަނަވަސްކަމާއިއެކު بِمَآ أَسْلَفْتُمْ = ކައިބޮއިން އިސްކުރިކަމުގެކަމުގައި(ހެޔޮ
ޢަމަލު ކުރިކަމުގެކަމުގައި فِى ٱلْأَيَّامِ ٱلْخَالِيَةِ ﴿٢٤﴾ = (ދުނިޔޭގައި) ފާއިތުވެދިޔަ ދުވަސްތަކުގައި وَأَمَّا = އަދި ތަންނަށެވެ.
مَنْ أُوتِىَ كِتَٰبَهُۥ = އޭނާގެ ފޮތް ދެވުނުމީހާ بِشِمَالِهِۦ = އޭނާގެ ވާތްއަތަށް فَيَقُولُ = ފަހެ އޭނާ ބުނާނެއެވެ.
يَٰلَيْتَنِى = އަހަރެންނަށް ނުދެވުނުނަމަ ކިހާރަނގަޅުވީސްއެވެ؟ لَمْ أُوتَ كِتَٰبِيَهْ ﴿٢٥﴾ = އަހަރެންނަށް އަހަރެންގެ ފޮތް ނުދެވުނުނަމަ
وَلَمْ أَدْرِ = އަދި އަހަރެންނަށް ނޭގި(ނޭގުނުނަމައެވެ) مَا حِسَابِيَهْ ﴿٢٦﴾ = އަހަރެންގެ ހިސާބު އަކީ ކޮންއެއްޗެއްކަން.
يَٰلَيْتَهَا كَانَتِ = އަދި އެމަރުވުން ވީނަމަ ނިމުމަކަށްވީސްއެވެ؟ ٱلْقَاضِيَةَ ﴿٢٧﴾ = (ނިމިގެންދާފަދަ) އެއްކަމަކަށް
ނުވިގެންދިޔަ ނިމުމެއްކަމުގައި مَآ أَغْنَىٰ عَنِّى =އަހަރެންގެ ކިބައިން އެއްވެސްކަމެއް ފުއްދައެއްނުދިނެވެ. مَالِيَهْ ﴿٢٨﴾ =
އަހަރެންގެމުދާ هَلَكَ عَنِّى = އަހަރެންގެ ކިބައިން ގެއްލުން ހިނގައްޖެއެވެ. ހުޅުވިފައިވާ سُلْطَٰنِيَهْ ﴿٢٩﴾ =
އަހަރެންގެ ދަލީލާއި حُجَّة خُذُوهُ فَغُلُّوهُ ﴿٣٠﴾ = ތިޔަ ބޭކަލުން އޭނާ ހިފައި ކަށިތަޅު އަޅުވާށެވެ. ثُمَّ ٱلْجَحِيمَ صَلُّوهُ
﴿٣١﴾ = ދެން ސުވޭރު جَحِيْمُ (ގަދަހުން އަލި އަލިފާނަށް އޭނާ ވައްދާށެވެ. ثُمَّ فِى سِلْسِلَةٍ = ދެން ހިލި ހިލާގެ ދިގުމިނުގައި ذَرْعُهَا
= އޭގެ ދިގުމިން ދިހަވިހާކުރާ سَبْعُونَ ذِرَاعًا = ހަތްދިހަ ރިޔަނުގެ فَٱسْلُكُوهُ ﴿٣٢﴾ = ފަހެ ވަރަށް ބޮޑު ލަނޑަކުން އޭނާ ބަނދެލާށެވެ.
إِنَّهُۥ كَانَ = ހަމަކަށަވަރުން އޭނާވީ لَا يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ = ﷲ ގަން އީމާންނުވާމީހެއް ކަމުގައެވެ. ٱلْعَظِيمِ ﴿٣٣﴾ = ހައިބަ
ބޮޑުވެގެންވާ وَلَا يَحُضُّ = އަދި އޭނާ ހިތްވަރު ނުދެއެވެ. عَلَىٰ طَعَامِ ٱلْمِسْكِينِ ﴿٣٤﴾ = މިސްކީނުންނަށް ކާއެއްޗެއް
ދިނުމުގެ މައްސަލަ فَلَيْسَ لَهُ ٱلْيَوْمَ = ފަހެ މިއަދު އޭނާއަކަށް ނުވެއެވެ، هَٰهُنَا حَمِيمٌ ﴿٣٥﴾ = މިތާ އެއްވެސް ގާތް
ރައްޓެހިއެއް.

إجْمَالِي މާނަ

(٢١) ފަހެ އެދުވަހުން އޭނާވާނީ އުފާވެ އަދި ރުހިވޭގޮތްވާ ދިރިއުޅުމެއްގައެވެ. މަޢީޝަތުގައެވެ.

(٢٢) އޭނާވާނީ މަތިވެރިވެގެންވާ ސުވަރުގޭގައެވެ.

(٢٣) އޭގެ މޭވާތައް ދިގުގަސްތަކުން ފަސޭހަކަމާއެކުގެން ގަތުލެވިގެންވެއެވެ.

(٢٤) (އަދި އެމީހުންނަށް ނިޢުމަތްތަކާއިގެން ވާނެއެވެ.) ކަލޭމެން ދުނިޔޭގައި ކުރިޔަށް عَمَلُ ތަކުގެބަދަލުގައި ފަސޭހަކަމާއި
ކައިބޮއި ހަދާށެވެ.

(٢٥) އަދިއެމީހުންގެ عَمَلُ ގެ ފޮތް އެމީހުންގެ ވާތްފަރާތުން ދިނުމަށްފަހު ދަންނަވާނެއެވެ. ފަހެ އޭނާ ހަސްރަތުވެގެން ގޮވާނެއެވެ.
އަހުރެންގެ ފޮތް އަހުރެންނަށް ނުދެއްވުނުނަމަ ކިހާރަނގަޅުވީސްހެއްޔެވެ.

(٢٦) އަދި އަހުރެންނަކީ އަހުރެންގެ ހިސާބު ކޮބާކަން ނޭނގުނުނަމަ ކިހާރަނގަޅުވީސްހެއްޔެވެ؟

(٢٧) އަދި ދުނިޔޭގައި އައި މަރުވުން އަހުރެންގެ އެންމެ ފަހުގެ ނިމުމެއްކަމުގައި ވުމަށް އެދެމެވެ. (ދުނިޔަވީ
ހުސްވަމައެވެ.)

(٢٨) އަދި އަހުރެންގެ މުދާ އަހުރެންނަށް އެއްވެސްކަމަކަށް ފައިދާއެއް ނުދިނެވެ.

(٢٩) އަހުރެންގެ ވެރިކަން އެންމެހައި ދަލީލުތައް حُجَّة ތަކެއް ގެއްލިއްޖެއެވެ. (އަދި އެންމެހައި ދުނިޔަވީ ބާރުތަކެއް
އަހުރެންނާއި ދުރަށް ގެއްލިއްޖެއެވެ.)

(٣٠) (އަދި ނަރަކަ ރައްކާތެރިންނަށް ﷲ ތަޢާލާ އަމުރުކުރައްވާނެއެވެ.) ތިމާގެ ކައްތިރިން އޭނާ ހިފައި ގަންނާށެވެ. އަދި
އޭނާގެ ކަރުގައި ބަނދެލާށެވެ.

(٣١) ދެން ސީދާ جَحِيْمُ (ގެ ނަރަކަ) އަށް އޭނާ ވައްދާށެވެ.) އޭނާ ވަރަށް ގަދަ އަލިފާނަށް ވައްދާށެވެ.

(٣٢) ދެން އަދި ހަތްދިހަ ރިޔަ ދިގު ޒަންޖީރެއްގައި އޭނާ ބަނދެލާށެވެ.

(٣٣) ހަމަކަށަވަރުން އޭނާވީ ހުރިހާ ބޮޑުކަމެއް ވެރިވެވޮޑިގެންވާ الله އަށް އީމާން ނުވާމީހަކު ކަމުގައެވެ.

(٣٤) އަދި އޭނާވީ މިސްކީނުންނަށް ކާއެއްޗެހި ދިނުމަށް އަދި އެހެނިހެން މީހުންނަށް ރިއްޔަޤްނުކުރާ މީހަކު ކަމުގައެވެ.

(٣٥) ފަހެ އޭނާއަށް މިއަދު އެއްވެސް ރައްޓެހި އެހީތެރިއަކު ނުވެއެވެ.

وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ ﴿٣٦﴾ لَّا يَأْكُلُهُۥٓ إِلَّا ٱلْخَٰطِـُٔونَ ﴿٣٧﴾ فَلَآ أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٨﴾ وَمَا لَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٩﴾ إِنَّهُۥ لَقَوْلُ رَسُولٍ
كَرِيمٍ ﴿٤٠﴾ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ ۚ قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾ وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ ۚ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾ تَنزِيلٌ مِّن رَّبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٤٣﴾ وَلَوْ
تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ ٱلْأَقَاوِيلِ ﴿٤٤﴾ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِٱلْيَمِينِ ﴿٤٥﴾ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ ٱلْوَتِينَ ﴿٤٦﴾ فَمَا مِنكُم مِّنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَٰجِزِينَ ﴿٤٧﴾
وَإِنَّهُۥ لَتَذْكِرَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾ وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنكُم مُّكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾ وَإِنَّهُۥ لَحَسْرَةٌ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٥٠﴾ وَإِنَّهُۥ لَحَقُّ ٱلْيَقِينِ ﴿٥١﴾ فَسَبِّحْ
بِٱسْمِ رَبِّكَ ٱلْعَظِيمِ ﴿٥٢﴾

ތަފްސީރު

وَلَا طَعَامٌ = އަދި ކާނާއެއްވިއަސް ނުވެއެވެ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ = غِسْلِين ގެތުން ﴿٣٦﴾ لَّا يَأْكُلُهُۥٓ = އެތަކެތި
ނުކާނެއެވެ. إِلَّا ٱلْخَٰطِـُٔونَ ﴿٣٧﴾ = ކުށްވެރިންގެތެރެ ފާފަވެރިން ފިޔާ. فَلَآ أُقْسِمُ = ފަހެ ތިމަންރަސްކަލާނގެ
ހުވާ وَحِى ކުރައްވަމެވެ. بِمَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٨﴾ = ކަލޭމެން ދެކޭ ތަކެތި ވެސް އަދި وَمَا لَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٩﴾ =
އަދި ކަލޭމެން ނުދެކޭ ތަކެތިވެސް. إِنَّهُۥ = ހަމަކަށަވަރުން އެ قُرْآن އަކީ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٤٠﴾ =
މާތްވެގެންވާ ރަސޫލެއްގެ ބަސްފުޅެއް ވެއެވެ. وَمَا هُوَ = އަދި އެ قُرْآن ނުވެއެވެ. بِقَوْلِ شَاعِرٍ =
ޝާއިރެއްގެ ބަސްކޮޅަކަށް. قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾ = ކަލޭމެން އީމާންވަނީ ކުޑަކޮށް. وَلَا بِقَوْلِ
كَاهِنٍ = އަދި ކަހިނެއްގެ ބަސްކޮޅަކަށްވެސް ނުވެއެވެ. قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾ = ކަލޭމެން ހަނދާންކޮށް
ވިސްނަނީ މަދުކޮށް. تَنزِيلٌ = އެއީ ބާވައިލެއްވި ވަޙީއެކެވެ. مِّن رَّبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٤٣﴾ = عَالَمُ ތަކުގެ رَبُّ
ގެ حَضْرَةُ ން وَلَوْ تَقَوَّلَ = އަދި އެކަލޭގެފާނު އުފައްދައިގެން ބަސްތަކެއް ގެނެސްދެއްވި نَمَ عَلَيْنَا = ތިމަން
ރަސްކަލާނގެ މައްޗަށް بَعْضَ ٱلْأَقَاوِيلِ ﴿٤٤﴾ = ބައެއްބަސް (قُرْآن ގެތެރޭގައި ބައެއްބަސް) لَأَخَذْنَا مِنْهُ =
ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެކަލޭގެފާނުގެ ކަނާތްފަތިން ހިފައްވައި ހިފުއްވީމެވެ. بِٱلْيَمِينِ ﴿٤٥﴾ = ކަނާތުން ثُمَّ
لَقَطَعْنَا مِنْهُ = ދެން އެކަލޭގެފާނުގެ ހިތުން ކަނޑާލައްވަމެވެ ހިމުލުވެ. ٱلْوَتِينَ ﴿٤٦﴾ ދަނޑިނާރު
ހަމައިގެ ނާރާ ފަދަގޮތުގެ فَمَا مِنكُم = އަދި ކަލޭމެންގެ ތެރެއިން ނުވެއެވެ. مِّنْ أَحَدٍ = ހަމަ އެއްވެސް عَنْهُ
حَٰجِزِينَ ﴿٤٧﴾ = އެކަލޭގެފާނު މަށް ދުރުކޮށްދޭނެ މީހަކު وَإِنَّهُۥ لَتَذْكِرَةٌ = އަދި ހަމަކަށަވަރުން އެއީ (އެ ޤުރުއާނަކީ)
ނަސޭހަތެވެ. وَعْظ އެވެ. ހަނދާންކޮށްދިނުމެވެ. لِّلْمُتَّقِينَ = ތަޤުވާ ވެރިންނަށް ﴿٤٨﴾ وَإِنَّا لَنَعْلَمُ އަދި
ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ދަންނަވަމެވެ. أَنَّ مِنكُم مُّكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾ =ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭމެންގެ
ތެރެއިން ދޮގުކުރާ މީހުން ވާކަން. وَإِنَّهُۥ لَحَسْرَةٌ = އަދި ހަމަކަށަވަރުން އެއީ (އެ ޤުރުއާނަކީ) ކާފިރުންނަށް ހިތާމައެކެވެ.

عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٥٠﴾ = ކާފިރުންގެ މައްޗަށެވެ وَإِنَّهُۥ = އަދި ހަމަކަށަވަރުން އެއީ (އެ ޤުރުއާނަކީ) لَحَقُّ ٱلْيَقِينِ ﴿٥١﴾
= ކަށަވަރުވެގެން ޔަޤީންކުރެވޭ ޙައްޤުކަމެވެ. فَسَبِّحْ = ފަހެ ކަލޭގެފާނު ތަސްބީޙަ ކީރިތިކުރައްވާށެވެ! بِٱسْمِ رَبِّكَ ٱلْعَظِيمِ
﴿٥٢﴾ = ކަލޭގެފާނުގެ عِزَّة ވަންތަވީ ބޮޑުވެގެންވާ ربّ ގެ ނަން ފުޅުން.

إجْمَالِي މާނަ

(٣٦) އަދި غِسلِيْنُ ނޫން އެހެން އެއްވެސް ކާބޯއެއްޗެއް އޭނާއަކަށް ނުވެއެވެ. (غِسلِيْنُ އަކީ ނަރަކަވަންތަވެރިންގެ ގައިން ބޭރުވާނޭ ނުބައި ދިޔަވެރުބޭއެވެ.)

(٣٧) ސިއްޔާ ފާފަވެރި ކުށްވެރިންނޫނީ އެތަކެތި ކައިނުލާނެއެވެ.

(٣٨)،(٣٩) (ކަންތައްތައް ހުރި ކަލޭމެން ދިމާދިމާލުގައި ތަކެތިން ނޫނެވެ.) ކަލޭމެންގެ ލޮލަށް ފެންނަ ތަކެތިންނާއި އަދި ކަލޭމެންގެ ލޮލަށް ނުފެންނަ ތަކެތިން ގަސަންކުރައްވައި ދިމާކަށަވަރު ކުރައްވަނީ وَحِي ކުރައްވައެވެ.

(٤٠) ހަމަކަށަވަރުން އެ قُرْآن އަކީ މާތްވެގެންވާ ރަސޫލެއްގެ ކިޔެވުމާ ވިދާޅުވުމުގެ ބަސްފުޅެވެ. (އެއީ مُحَمَّد صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّم ގެ ކިޔެވުމާ ވިދާޅުވުމެވެ. ނުވަތަ އެކަލޭގެފާނުގެ تَبْلِيْغُ އެވެ. ނުވަތަ އެއީ جِبْرِيْل عَلَيْهِ السلاَم ގެ ކިޔެވުމާ ވިދާޅުވުމެވެ.

(٤١) އަދި އެ قُرْآنއަކީ ޝާޢިރެއްގެ ބަސްކޮޅުގައި ނުވެއެވެ. ކަލޭމެން ޤަބޫލުކުރަނީ އިތުރުވެސް ދާދިމަދުންނެވެ.

(٤٢) އަދި އެ قُرْآنއަކީ ކަހިނެއްގެ ބަސްކޮޅެއްވެސް ނުވެއެވެ. ކަލޭމެން ހަނދާންކޮށް ނަސޭހަތާއި وَعْظُ ލިބިގަންނަނީ މަދުމަދުވެސް މަދުންނެވެ.

(٤٣) އެ قُرْآنއަކީ عَالَمُ ތަކުގެ ވެރި رَبُّ ގެ حَضْرَةُ ންނާ ބާވައިލެއްވުނު ތަކެއްޗެވެ. (އެހެން އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ ބަހެއްނޫނެވެ. ހަމައެކަނި އެކަލާނގެ ބަސްފުޅެވެ.)

(٤٤) އަދިވިޔަސް ރަސޫލާގެ ރަސްކަލާނގެ ފުޅުގެ މައްޗަށް އެކަލޭގެފާނު އަމިއްލަޔަށް (قُرْآن ގެތެރެއަށް ބައެއްބަސް) ބަސްފުޅެއް ގެންނަވައިފިނަމަ

(٤٥) ކަނާއަތްފަރާތުން އެކަލޭގެފާނުގެ ގައިކޮޅުގައި ހިފުއްވާހުށީމުއެވެ.

(٤٦) އަދި ބޮޑު ނާރު ފުރިގެން ހިތުގެ ކުރައިގެ އަށްދަކުލަ ނާރު ކަޑައްވާލައްވާ ހުށީމެވެ. ދުނިޔޭގެ ޙަޔާތް އެކަލޭގެފާނުން ހަލާކު ކުރައްވާ ހުށީމުއެވެ.

(٤٧) އަދި ކަލޭމެންނަކީ އެއްކަކުވެސް އެކަން މަނާކޮށްދޭ ހިމާޔަތްތެރިއެއް ކަމުގައި ނުވެއެވެ.

(٤٨) އަދި އެ قُرْآن އަކީ تَقْوَى ވެރިންނަށް وَعْظُ نَصِيْحَة އެކެވެ. އަދި ހަނދާންކޮށް ދިނުމެކެވެ.

(٤٩) އަދި ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭމެންގެ ތެރޭގައި قُرْآن ދޮގުކުރާ މީހުންވާކަން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ދަނެވޮޑިގެން ވަޑައިގަންނަވަމެވެ. (އޮޅުން ނުގެނެސް އެކަމުގެ ޖަޒާ ދެއްވާ ހުށީމެވެ.)

(٥٠) އަދި އެ قُرْآن އަކީ ކަށަވަރުވެގެން ކާފިރުންގެ މައްޗަށްވާނޭ ހިތާމައެކެވެ.

(٥١) އަދި ހަމަކަށަވަރުން އެ قُرْآن އަކީ ކަށަވަރުވެގެން ޔަޤީންކުރެވޭ ޙައްޤު ތެދުބަހެކެވެ.

(٥٢) ފަހެ ކަލޭގެފާނުގެ ހުރިހާވަންތަ رَبُّ އަދި الله އަށް تَسْبِيْح ކީރިތިކުރައްވާށެވެ. އެކަލާނގެ ހުސް طَاهِرُ ވަންތަ ކަލާނގެއެވެ.